

Härryda kommun
utbildning@harryda.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Härrydaskolan i Härryda kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Härryda kommun att senast den **30 mars 2018** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Härryda kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

- Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, när det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckliga.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Härryda kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att alla professioner i elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande med syfte att stödja elevernas utveckling mot målen.

Bedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn av Härryda kommun under hösten 2017. Härrydaskolan besöktes av Skolinspektionen den 26 och 27 oktober 2017. Vid tillsynen intervjuades rektor, lärare, elever samt representanter för elevhälsan. Skolinspektionen gjorde även lektionsobservationer.

Skolinspektionen konstaterar bland annat att det finns brister i skolenhetens arbete med att uppmärksamma elevers behov av särskilt stöd. Visserligen har en elevhälsoplan skapats och ett arbete med att utarbeta rutiner för elevärenden påbörjats, men det arbetet är ännu inte klart. Tillsynen visar även att samtliga kompetenser som ingår i elevhälsan inte främst arbetar hälsofrämjande och förebyggande. Skolsköterskans och kuratorns arbete sker framför allt på individnivå.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att elevers behov av särskilt stöd inte skyndsamt utreds. Tillsynen visar att för de elever där extra anpassningar inte bedöms som tillräckligt för att möta elevens behov av stöd gör lärarna en pedagogisk utredning som de lämnar till elevhälsan för vidare utredning av elevens behov av särskilt stöd. Efter att lärarna signalerat till elevhälsan att en elev är i behov av utredning för särskilt stöd tar det ofta lång tid innan en utredning av elevens behov av särskilt stöd påbörjas. Av intervjuerna framgår att det kan ta år från det att behovet av fortsatt utredning signalerats till elevhälsan tills att en sådan utredning påbörjas. Det medför att det även tar väldigt lång tid innan elever kan erbjudas adekvat särskilt stöd. Som en konsekvens av att elever inte utreds skyndsamt har några lärare, utifrån de resurser som finns tillgängliga, själva gett det särskilda stöd de ansett att eleven behöver utan att en utredning först genomförts som beskriver elevens behov. Tillsynen visar dock att det har påbörjats ett arbete på skolan under höstterminen 2017 med att tydliggöra elevhälsans arbete och en elevhälsoplan har tagits fram för att skapa rutiner för elevärenden. Effekten av detta arbete har dock inte nått ut till eleverna vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn. Mot bakgrund av ovan bedömer Skolinspektionen att skolan brister i sitt arbete med att skyndsamt utreda elevernas behov av särskilt stöd.

Detta strider mot författningarnas krav. Skollagen anger att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Det samma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt.

Lärarna berättar i intervjun att det finns elever som är i behov av särskilt stöd som inte får det. Det gäller både under den tid eleven är i skolan och på fritidshemmet. Orsaken till förseningarna, menar lärarna, är att det tidigare inte har funnits någon tydlig arbetsgång för de elevärenden som behöver lyftas i elevhälsan, vilket det finns nu. Andra orsaker som medfört att processen kring särskilt stöd försenats är enligt lärarna att skolan haft flera rektorsbyten under det senaste läsåret och att de flesta av elevhälsans professioner också har bytts ut under de senaste 1,5 åren vilket gjort att de anmälda elevärendena försenats. Det har också varit oklart för lärarna vad de kan förvänta sig av skolpsykologen i form av stöd till elever och pedagoger. Psykologen har i genomsnitt gjort en utredning per termin trots att behovet varit större. Psykologen har istället fokuserat på att ge handledning till lärarna.

Lärarna ger elevexempel där det har tagit från någon månad till åtminstone ett par år från det att läraren lämnat sin pedagogiska bedömning till elevhälsan tills att eleven utretts och fått ett åtgärdsprogram. Det kan ta så lång om det har krävts ytterligare utredningar för att få en fullgod bild av elevens svårigheter och behov. En elev fick ett åtgärdsprogram i årskurs 3, trots att lärarna överlämnade ärendet till elevhälsoteamet redan när eleven gick i förskoleklass. Ett annat exempel som lärarna nämner är en anmälan till elevhälsan som gjordes när en elev gick i förskoleklass, där det gjordes en pedagogisk utredning först nu på vårterminen när eleven går i årskurs 1. I det fallet har det ännu inte fattats något beslut gällande om eleven är i behov av särskilt stöd eller inte. En lärare berättar att för de elever som nu har åtgärdsprogram har det tagit lång tid innan dessa var klara. Det har medfört att de elever som inte fått sin rätt till särskilt stöd tillgodosedd har mått dåligt på skolan under en längre tid vilket skapat frustration hos elever och vårdnadshavare, berättar en lärare. Några lärare har då själva tagit initiativ och gett det stöd de bedömer att eleven behöver i klassrummet utifrån de resurser som funnits tillgängliga, utan att en utredning har gjorts eller att något beslut om åtgärdsprogram har tagits.

Elevhälsans personal berättar i intervjun om blanketten, som lärarna lämnar till elevhälsan när de extra anpassningarna som satts in inte längre ger resultat. Elevhälsan har även klassgenomgångar tillsammans med lärarna en gång om året på vilka det kan uppmärksammas om de extra anpassningarna som satts in för elever inte gett resultat utan att en ansökan om särskilt stöd bör göras för elever. Efter att blanketten om ansökan kommit till elevhälsan kan det beslutas om en fördjupad pedagogisk utredning som genomförs av specialpedagog, eller andra utredningar som genomförs av andra professioner i elevhälsan.

Elevhälsans personal är medveten om att kommunikationen med lärarna brister om vad som händer efter att en blankett har lämnats till elevhälsan. De är också medvetna om att lärarna tycker att inget händer efter att lärarna har lämnat in en anmälan. Elevhälsan arbetar för att lärarna ska fortsätta att arbeta med eleven som de anmält till elevhälsan och inte vänta på elevhälsans åtaganden. Både specialpedagogen och kuratorn upplever att de skulle behöva mer tid för sina uppdrag. Till exempel hinner kuratorn inte med något förebyggande arbete. Elevhälsans personal får göra prioriteringar utifrån blanketterna som lämnats in. Ett exempel på det är att det finns blanketter som lämnades in till elevhälsan i september där specialpedagogen inte kommer att hinna göra någon utredning före höstterminens slut. Elevhälsans personal

bekräftar lärarnas bild av att det finns elever som inte får det särskilda stöd de har behov av. För att snabba upp processen har en ny rutin införts denna hösttermin där lärare kommer till elevhälsans möten och informerar om ärenden där läraren behöver handledning, på både grupp- och individnivå. Elevhälsans rutiner och arbete fokuseras det nu på i skolan, då ny personal har anställts i elevhälsan och skolan har fått en ny rektor, berättar elevhälsans personal.

Rektorn berättar i intervjun att det beror på omständigheterna hur lång tid det tar innan en elev får särskilt stöd. Den specialpedagogiska resurs som finns idag är inte tillräcklig, vilket enligt rektorn leder till att specialpedagogen inte har hunnit göra alla utredningar som krävs inför beslut om särskilt stöd. Rektorn är också medveten om att lärarna tycker att inget händer i ett ärende om det finns behov av en psykologutredning. Rektorn har planerat in en halv fortbildningsdag för att skapa tydliga rutiner och rätt förväntningar i förhållandet mellan elevhälsan och lärarna.

Motivering till föreläggande som ingripande

Härryda kommuns verksamhet vid Härrydaskolan F-5 uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Härryda kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan inte används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Det finns visserligen exempel på förebyggande och hälsofrämjande arbete som genomförs av specialpedagogen och psykologen i elevhälsoteamet på skolenheten, men skolsköterskans och kuratorns arbete sker i stort sett utifrån enskilda elevers behov.

Detta strider mot författningarna. Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 277) anges bland annat att elevhälsans fokus "inte ska vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv".

Elevhälsans representanter berättar i intervju att de "ligger i startgroparna" för ett arbetssätt där lärare kan komma och diskutera situationer både på grupp- och individnivå. De berättar vidare att skolsköterskans arbete utgår från basprogrammet med hälsosamtal och uppföljningar. Specialpedagogen uppger att hon har föreläst om neuropsykiatriska funktionshinder för lärarna och att hen har deltagit på föräldramöten som en förebyggande åtgärd. Kuratorns arbete har handlat om insatser för enskilda elever då inte tiden räcker till för det förebyggande arbetet. På frågan om de gjort några förebyggande och hälsofrämjande insatser tillsammans svarar

representanterna att de insatser som gjorts har varit utifrån varje enskild profession. Det har inte skett några samlade insatser för till exempel elevgrupper. En av representanterna uttrycker att det behovet inte har funnits, och några representanter uttrycker att det inte har funnits möjligheter till sådant arbete. De menar vidare att till exempel utredningar av enskilda elevärenden ger förebyggande och fortbildande effekter hos lärarna.

Lärarna berättar i intervjun att psykologen och specialpedagogen har utfört ett förebyggande arbete genom föreläsningar om "lågaffektivt bemötande". Lärarna får också handledning av psykolog och specialpedagog. Lärarna ser ett behov av arbete på gruppnivå ute i klasserna som de lyft vidare, men det har inte lett till några insatser från kuratorn. Kuratorn arbetar med samtalsstöd med enskilda elever och vårdnadshavare. Lärarna tror inte att kuratorn har möjlighet att arbeta på gruppnivå utifrån den tiden som finns avsatt.

Eleverna berättar i intervjun att om de behöver prata med någon vuxen går de till rastvakten. Några elever har inte hört talas om kuratorn. Eleverna kan inte heller ge något exempel på att skolsköterska eller kuratorn kommit till klassen och pratat om något hälsofrämjande ämne, som kost eller sömn.

På frågan om elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete svarar rektorn att skolsköterskan har sitt basprogram och för tillfället inte har några uppdrag med elevgrupper, då rektorn inte har identifierat något större behov av det. Specialpedagogen och psykologen har däremot varit ute en del i klasserna. Rektorn uttrycker att lärarna själva tar en stor del av det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Rektorn har identifierat ett behov av att prata med personalen för att få struktur för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på skolenheten.

Motivering till föreläggande som ingripande

Härryda kommuns verksamhet vid Härrydaskolan F-5 uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Härryda kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Bedömning och betygssättning

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Styrning och utveckling av verksamheten

På Skolinspektionens vägnar

Helena Boëthius
Enhetschef

Ia Thun
Föredragande/Utrede

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Härrydaskolan

Fakta om Härrydaskolan

Härrydaskolan är en kommunal grundskoleenhet som ligger i Härryda kommun. På skolenheten går 152 elever från förskoleklass till årskurs 5, varav 24 elever går i förskoleklass. Skolenheten leds av en rektor som även har ansvar för Eskilsby grundskola F-2 samt förskola och fritidshem på de båda skolorna.

Måluppfyllelse

Årskurs 1

Enligt de uppgifter som rektor lämnat till Skolinspektionen så bedömdes alla flickorna och 88 procent av pojkarna i årskurs 1 uppnå kunskapskraven i läsförståelse

Årskurs 3.

Enligt de uppgifter som rektor lämnat till Skolinspektionen bedömdes alla flickorna och 76 procent av pojkarna i årskurs 3 uppnå kunskapskraven i svenska läsåret 2016/17. I matematik bedömdes alla flickorna och 76 procent av pojkarna uppnå kunskapskraven, och i de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena uppnådde alla flickor och pojkar kunskapskraven.

Skolverkets statistik över resultaten i de nationella ämnesproven i svenska för årskurs 3 läsåret 2015/16 visar att mellan 83 och 100 procent av eleverna bedömdes uppnå kravnivåerna på de olika delproven. Lägst var resultaten på delprovet som mäter stavning och interpunktion. Eleverna på skolenheten uppnådde högre resultat i jämförelse med riket i fem av de åtta delproven.

Skolverkets statistik över resultaten i de nationella ämnesproven i matematik för årskurs 3 visar att mellan 78 och 100 procent av eleverna bedömdes uppnå kravnivån på de olika delproven i matematik. Lägst var resultatet på delprovet skriftliga räknemetoder och högst var resultatet av muntlig kommunikation och positionssystemet. Eleverna på skolenheten uppnådde högre resultat i jämförelse med riket i fyra av de nio delproven.